

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 26/07/2018

Adam Bodnar

VII.7040.1.2018.KD

Pan
Rafał Grupiński
Przewodniczący Sejmowej Komisji
Edukacji, Nauki i Młodzieży
Sejm RP

Szanowny Panie Przewodniczący

Rzecznik Praw Obywatelskich, stojąc na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji RP oraz w innych aktach normatywnych, z uwagą analizuje wszelkie sygnały środowiska nauczycielskiego, dotyczące zmian w systemie oceny pracy nauczyciela.

Niepokój nauczycieli, dyrektorów i ekspertów budzą nie tylko szczegółowe kryteria oceny pracy, ale również ogólne założenia zmian systemu oceny pracy nauczyciela i dyrektora szkoły wynikające z uchwalonej w dniu 27 października 2017 r. ustawy *o finansowaniu zadań oświatowych* (Dz. U. poz. 2203; dalej jako: *ustawa o finansowaniu zadań oświatowych*), która jednocześnie spowodowała wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – *Karta Nauczyciela* (Dz. U. z 2018 r. poz. 967; dalej jako: *ustawa – Karta Nauczyciela*).

O ile bowiem szczegółowe kryteria oceny pracy nauczyciela zostały określone w akcie wykonawczym, tj. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 maja 2018 r. *w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli, zakresu informacji zawartych w karcie oceny pracy, składu i sposobu powoływania zespołu oceniającego oraz trybu postępowania odwoławczego* (Dz. U. poz. 1133) i jednocześnie będą wspólne dla wszystkich nauczycieli, o tyle wskaźniki oceny pracy nauczycieli,

odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy nauczycieli będą różne, zależne od postanowień zaproponowanych przez dyrektora danej szkoły w regulaminie. Kwestia ta, w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, wymaga ponownej analizy oraz zmiany, co też Rzecznik zasygnalizował Minister Edukacji Narodowej w piśmie z dnia 7 marca 2018 roku (znak: VII.7040.1.201.KD).

Poselski projekt ustawy *o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz ustawy o finansowaniu zadań oświatowych* (druk nr 2592) przewiduje m.in. zmiany w ustawie *o finansowaniu zadań oświatowych* w zakresie art. 76 pkt 3 lit. n. tej ustawy. Zmiana polega na uchyleniu lit. n w art. 76 pkt 3 ustawy *o finansowaniu zadań oświatowych*, którą w art. 6a ustawy – *Karta Nauczyciela* dodano nowe ustępy: 14-18 stanowiące upoważnienie do ustalania regulaminów określających wskaźniki oceny pracy nauczycieli oraz dyrektorów szkół.

Artykuł 76 pkt 3 lit. n ustawy *o finansowaniu zadań oświatowych* wprowadził do art. 6a ustawy – *Karta Nauczyciela* ustęp 14, zgodnie z którym „Dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej oraz zakładowych organizacji związkowych [...] ustala regulamin określający wskaźniki oceny pracy nauczycieli, odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz uwzględniające specyfikę pracy w danej szkole”. Przepis ten budzi wątpliwości z punktu widzenia ochrony praw obywatelskich. Negatywnie bowiem należy ocenić rozwiązanie przekazania do uregulowania w regulaminach szkół, tj. aktach niebędących źródłem prawa powszechnie obowiązującego, kwestii wskaźników oceny pracy nauczycieli określających poziom spełniania poszczególnych kryteriów oceny ich pracy. Takie rozwiązanie oznacza zatem, że poziom realizowania przez nauczycieli takiego samego kryterium, wspólnego dla wszystkich nauczycieli będzie różny, zależny wyłącznie od dyrektora danej szkoły.

Przekazanie dyrektorom szkół do uregulowania w regulaminach tak ważnej kwestii, może rodzić obawy nauczycieli, iż dyrektorzy będą tworzyć wskaźniki oceny pracy w zależności od swoich indywidualnych upodobań, nie zaś od wynikającej z ustawy – *Karta Nauczyciela* – specyfiki pracy w danej szkole. Wprowadzony do ustawy – *Karta Nauczyciela* mechanizm w postaci zasięgnięcia opinii rady pedagogicznej oraz zakładowych

organizacji związkowych nie jest bowiem gwarantem wprowadzenia przez dyrektorów szkół regulacji obiektywnych, faktycznie odnoszących się do typu, czy rodzaju szkoły.

W związku z tym, że system oceny pracy nauczyciela wiązać się będzie z awansem zawodowym, dodatek o charakterze finansowym powinien być pod każdym względem jednolity dla wszystkich nauczycieli, a także niezależny od indywidualnych preferencji dyrektora szkoły.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich zasadnym jest przekazanie do uregulowania, co najmniej w rozporządzeniu, kwestii wskaźników oceny pracy nauczycieli określających poziom spełniania poszczególnych kryteriów. Rozwiązanie takie prowadziłoby bowiem do ich ujednoczenia dla wszystkich nauczycieli. Jednocześnie eliminowałoby to zagrożenie obowiązywania regulaminów skrajnie różniących się między sobą, mimo regulowania takiego samego procesu oceniania. Niezapewnienie nauczycielom jednolitego sposobu oceny ich pracy, niezależnego od „szkolnych” uwarunkowań, może budzić wątpliwości pod kątem zapewnienia przestrzegania podstawowych praw i wolności przysługujących obywatelom.

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi zatem na stanowisku, iż konieczne jest nie tyle uchylenie art. 76 pkt 3 lit. n ustawy *o finansowaniu zadań oświatowych*, który wprowadził do art. 6a ustawy – *Karta Nauczyciela* ustęp 14, a jedynie zmiana jego brzemienia.

Artykuł 76 pkt 3 lit. n ustawy *o finansowaniu zadań oświatowych* wprowadził do art. 6a ustawy - *Karta Nauczyciela* także ustęp 16, zgodnie z którym „*Organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organami prowadzącymi szkoły, a w przypadku gdy organ prowadzący szkołę jest jednocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny – ten organ, po zasięgnięciu opinii organizacji związkowych zrzeszających nauczycieli [...] ustala regulamin określający wskaźniki oceny pracy dyrektorów szkół, nauczycieli, którym czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły oraz nauczycieli pełniących w zastępstwie obowiązki dyrektora szkoły przez okres co najmniej 6 miesięcy, odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy [...] oraz uwzględniające specyfikę pracy w szkołach, w których dany organ sprawuje nadzór*”. Przepis ten również budzi wątpliwości z punktu widzenia ochrony praw obywatelskich.

Zarówno bowiem w przypadku określania wskaźników oceny pracy nauczycieli, tak i w przypadku oceny pracy dyrektorów szkół, negatywnie należy ocenić rozwiązanie przekazania do uregulowania tejże kwestii w regulaminie.

Jednocześnie wątpliwości budzi kwestia uzależnienia wskaźników oceny pracy dyrektora szkoły od specyfiki pracy w szkołach, wspólnej dla całego obszaru, który podlega organowi nadzoru pedagogicznego. Oznacza to, że regulaminy określające wskaźniki oceny pracy dyrektorów będą różnić się w zależności od województwa. Trudno zatem pozytywnie ustosunkować się do takiego rozwiązania oraz znaleźć argumenty przemawiające za potrzebą uzależnienia wskaźników oceny pracy dyrektora szkoły od ewentualnych lokalnych uwarunkowań.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich zasadnym jest przekazanie do uregulowania, co najmniej w rozporządzeniu, kwestii wskaźników oceny pracy dyrektorów szkół określających poziom spełniania poszczególnych kryteriów. Rozwiązanie takie prowadziłoby bowiem do ich ujednolicenia dla wszystkich dyrektorów szkół. Jednocześnie eliminowałoby to zagrożenie obowiązywania regulaminów skrajnie różniących się między sobą, mimo regulowania takiego samego procesu oceniania. Niezapewnienie dyrektorom szkół jednolitego sposobu oceny ich pracy, niezależnego od „lokalnych” uwarunkowań, może budzić wątpliwości pod kątem zapewnienia przestrzegania podstawowych praw i wolności przysługujących obywatelom.

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi zatem na stanowisku, iż konieczne jest nie tyle uchylenie art. 76 pkt 3 lit. n ustawy o *finansowaniu zadań oświatowych*, który wprowadził do art. 6a ustawy – *Karta Nauczyciela* ustęp 16, a jedynie zmiana jego brzmienia.

Mając powyższe na względzie, działając art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2017 r. poz. 958 ze zm.), **zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o przekazanie niniejszego stanowiska członkom Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz wzięcie moich uwag pod uwagę w toku procesu legislacyjnego.**